

ASIA Poliisin menettely asiakirjojen julkisuutta ym. koskevassa asiassa**KANTELU**

Kantelija arvostelee oikeuskanslerille 29.4.2014 osoittamassaan kantelussa poliisilaitoksen menettelyä esitutkinnassa. Kantelija toteaa, että poliisilaitos on esitutinnan edellytyksiä tarkemmin selvittämättä keskittynyt tutkinnassa oikeudellisesti merkityksettömiin tai epäolennaisiin seikkoihin ja että tunnusmerkistöedellytysten oikeudellinen arviointi on epäonnistunut. Viranomaispäätöksiin sisältyviin oikeudellisiin ratkaisuperusteisiin nähden esitutkinta on kantelijan mielestä ollut kokonaisuutena arvioiden heikkotasoinen ja ylipäänsä perusteeton. Kantelijan käsitys on, että poliisiin olisi tullut olla aloittamatta esitutkintaa ja joka tapauksessa lopettaa se. Kantelija arvostelee esitutkintaa myös muun muassa sen vuoksi, että poliisilla ei ollut esitutkintalaissa tarkoitettuja syitä olla kuulematta tiettyjä henkilöitä todistajina ja että luottamus asiassa tutkijana toimineen rikosylikonstaapelin puolueettomuuteen on vaarantunut.

Kantelija arvostelee poliisilaitoksen menettelyä myös asiakirjajulkisuuden ja tietojen luovuttamisen osalta. Kantelija oli esittänyt kirjoituksessaan tutkinnanjohtajalle tietopyynnön tietojen saamiseksi siitä, mitä esitutkinnassa oli käynyt ilmi. Kantelijan mukaan tähän tietopyyntöön ei koskaan vastattu, vaan hän sai tiedot esitutinnan perusteista vasta ja vain loppulausuntovaiheessa. Esitutinnan jälkeen kantelija oli tehnyt kolmeen otteeseen asiakirjapyynnön poliisilaitokselle. Asiakirjoja ei kantelijan mukaan kaikilta osin luovutettu hänelle, eikä hän saanut asiasta valituskelpoista hallintopäätöstä. Kantelija arvostelee lisäksi muun ohella sitä, että esitutkintapöytäkirjan liitteisiin sisältyi salassa pidettäviä tietoja, mutta niistä ei tehty merkintää esitutkintapöytäkirjan kansilehdelle tai poliisilaitoksen loppulausuntopyyntöön. Asiakirjoja poliisilaitoksella nähtäväksi annettaessa ja asiakirjaa luovutettaessa ei myöskään muun ohella eritelty, minkä säännösten nojalla tietoja annettiin.

Lopuksi kantelija arvostelee syyttäjänviraston menettelyä hänen poliisin menettelystä tekemäänsä tutkintapyyntöä koskevassa asiassa. Syyttäjä teki kyseisessä poliisirikosasiassa päätöksen olla toimittamatta esitutkintaa. Kantelija pyytää oikeuskansleria arvioimaan, onko esitutkintaviranomaisella ollut asiassa velvollisuus aloittaa esitutkinta. Kantelija arvostelee vielä mainitun poliisirikosasian kokonaiskäsittelyaikaa.

SELVITYS JA VASTINE

Poliisilaitoksesta on hankittu poliisipäällikön lausunto, jonka liitteenä on muun muassa poliisilaitoksen antama vastaus kantelijalle 25.4.2013. Poliisihallitus on myös antanut asiasta lausuntonsa. Kantelija on antanut hankitusta selvityksestä vastineensa.

Asiassa on lisäksi hankittu poliisilaitoksesta jäljennös esitutkintapöytäkirjasta asiassa 8010/R/28333/12 sekä syyttäjänvirastosta jäljennökset syyttämättäjättämispäätöksistä 3.8.2012 asiassa R 12/6286 (päätökset 12/1870, 12/1875 ja 12/1879).

RATKAISU

1. Poliisin menettely

1.1 Tarkemman arvioinnin rajaus

Kantelija on arvostellut poliisin menettelyä esitutkinnassa jo aiemmassa kirjoituksessaan poliisilaitokselle. Poliisilaitos antoi kantelijalle vastauksen 25.4.2013. Poliisilaitos käsitteli kyseisessä vastauksessaan niin ikään käsillä olevassa kantelussa esiin nostettuja kysymyksiä koskien muun muassa esitutkinnan aloittamista ja sen jatkamista, esitutkintaviranomaisen toimivaltaa, esitutkinnassa kuultuja henkilöitä ja tutkijan esteellisyyttä.

Syyttäjänviraston kihlakunnansyyttäjä A teki 18.2.2014 päätöksen olla toimittamatta esitutkintaa kantelijan poliisin menettelystä tekemän tutkintapyynnön johdosta. Päätöksessään A arvioi muun ohella kantelijan mainitseman esitutkinnan aloittamista, toimittamista ja päättämistä sekä poliisin toimivaltaa koskevia kysymyksiä.

Käytettävissäni olevan aineiston perusteella, ja ottaen erityisesti huomioon poliisilaitoksen vastauksessa 25.4.2013 ja kihlakunnansyyttäjä A:n päätöksessä 18.2.2014 todetun, minulla ei mainitun poliisin toiminnan osalta ole aihetta epäillä poliisilaitoksen lainvastaista tai muutoin toimenpiteitäni edellyttävää menettelyä.

Kerrotun vuoksi olen nyt rajannut poliisilaitoksen menettelyn tarkempaa arviointia siten, että asiassa tulee erikseen arvioitavaksi ainoastaan poliisin menettely asiakirjajulkisuuden ja tietojen luovuttamisen sekä esitutkintapöytäkirjan salassapitomerkitöjen ja siihen liittyvien kysymysten osalta. Kantelussa esitetyn muun poliisin menettelyn osalta minulla ei siis ole aihetta enempään toimenpiteisiin.

1.2 Asiakirjajulkisuus ja tietojen luovuttaminen

1.2.1 Säännöksistä

Tapahtuma-aikaan voimassa olleen esitutkintalain (449/1987) 11 §:n mukaan asianosaisella oli oikeus saada tietoonsa, mitä esitutkinnassa oli käynyt ilmi, niin pian kuin siitä ei voinut aiheutua haittaa rikoksen selvittämiseksi (asianosaisjulkisuudesta esitutkinnassa säädetään nykyisin vuoden 2014 alussa voimaan tulleen esitutkintalain (805/2011) 4 luvun 15 §:ssä).

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (jäljempänä *julkisuuslaki*) 11 §:n 1 momentin mukaan asianosaisella on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitteleeltä viranomaiselta tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Pykälän 2 momentin mukaan asianosaisella ei ole edellä tarkoitettua

oikeutta muun ohella: 1) asiakirjaan, josta tiedon antaminen olisi vastoin erittäin tärkeää yleistä etua taikka lapsen etua tai muuta erittäin tärkeätä yksityistä etua, ja 2) esitutkinnassa ja poliisitutkinnassa esitettyyn tai laadittuun asiakirjaan ennen tutkinnan lopettamista, jos tiedon antamisesta aiheutuisi haittaa asian selvittämislle.

Julkisuuslain 14 §:n 3 momentin mukaan jos virkamies tai muu pykälässä tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on: 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy; 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi; 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista. Pykälän 4 momentin mukaan asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjapyyntönsä. Momentissa mainituissa tietyissä tilanteissa asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

1.2.2 Arviointi

Saadun selvityksen mukaan kantelija esitti poliisilaitokselle esitutkinnan aikana (31.5.2012) tietopyynnön esitutkinnassa ilmi käyneistä seikoista. Kantelun mukaan pyyntö oli seuraava: ”*Esitän lisäksi todisteellisen tietopyynnön tietojen saamiseksi siitä, mitä esitutkinnassa on käynyt ilmi, siten kuin esitutkintalain 11 §:ssä asiasta säädetään*”. Kantelijan mukaan tähän tietopyyntöön ei koskaan vastattu.

Poliisilaitos viittaa lausunnossaan tältä osin kantelijan erillisen selvityspyynnön johdosta poliisilaitoksen kantelijalle antamaan vastaukseen 25.4.2013. Siinä poliisilaitos totesi muun ohella seuraavaa: ”*Esitutkintalain 11 §:n säännös ei anna asianosaiselle ehdotonta tiedonsaantioikeutta keskeneräisestä esitutkinnasta. --- Poliisilaitos toteaa yleisellä tasolla, että ennen todistelun vastaanottamisen lopettamista asianosaisten tiedonsaantipyntöihin esitutkinnassa on suhtauduttava pidättyväisesti, jotta esitutkinnan puolueettomuus ei vaarantuisi --- poliisilaitos katsoo, että vastauksen antamista loppulausunnolle annettavan esitutkintapöytäkirjan muodossa voidaan pitää täysin asianmukaisena, koska tämän jälkeen asianosaisilla on parhaimmat mahdollisuudet asian arviointiin ja mahdollisten esitutkinnan täydennyspyyntöjen esittämiseen.*”

Selvityksen mukaan poliisilaitos ei siis nimenomaisesti vastannut kantelijalle tämän esittämään tietopyyntöön, mutta esitutkinta-aineisto lähetettiin kantelijalle loppulausuntopyynnön mukana noin kolme viikkoa pyynnön esittämisen jälkeen. Poliisihallitus toteaa yhtyvänsä poliisilaitoksen näkemykseen, että esitutkintapöytäkirjan lähettämistä kantelijalle loppulausuntovaiheessa voidaan tässä tapauksessa pitää asianmukaisena vastauksena kantelijan tietopyyntöön, kun otetaan huomioon tietopyynnön esittämisen ajankohta ja aineiston laajuus. Poliisihallitus arvioi, että hyvän hallintotavan mukaista olisi kuitenkin ollut vastata kantelijan tietopyyntöön viivytyksettä ja ilmoittaa, että asiakirja-aineisto ollaan joka tapauksessa toimittamassa hänelle pian.

Minulla ei ole perusteita arvioida asiaa toisin kuin Poliisihallitus on tehnyt. Kantelija on joka tapauksessa saanut loppulausuntopyynnön myötä varsin pian tietoa esitutkinnassa ilmi käyneistä seikoista. Kun poliisilaitos on kantelijan tietopyynnön saavuttua kaikesta päätelleen heti päättänyt olla erikseen vastaamatta siihen sisällöllisesti, olisi perusteltua ollut ilmoittaa tästä kantelijalle ja samalla informoida tätä joka tapauksessa lähestyvistä loppulausuntomenettelyistä. Saatan tältä osin esittämäni näkemykset poliisilaitoksen tietoon.

Saadun selvityksen mukaan kantelija teki 12.3.2013 poliisilaitokselle asiakirjapyyntön, jossa hän pyysi saada esitutkinta-aineiston poliisilaitoksella nähtäväksi. Kantelija kertoo saaneensa tutustua asiakirjoihin poliisilaitoksella 20.3.2013. Kantelija teki tämän jälkeen 21.3.2013 asiakirjapyyntön, jossa hän pyysi saada jäljennöksiä esitutkinta-aineistosta yksilöimistään asiakirjoista. Tutkinnanjohtaja vastasi kantelijalle 4.4.2013 ja luovutti pyydettyt asiakirjat osittain. Kyseisen vastauksen johdosta kantelija pyysi kirjoituksellaan 16.4.2013 tutkinnanjohtajaa muun ohella vielä käsittelemään asian uudestaan kolmen asiakirjan osalta ja ”antamaan viranomaisen ratkaisusta hallintopäätöksen valitusosoituksineen, jos asiakirjajäljennöksiä ei anneta”.

Tutkinnanjohtaja antoi viimeksi mainittuun kirjoitukseen kantelijalle vastauksen 19.4.2013. Siinä tutkinnanjohtaja totesi ensimmäisestä asiakirjasta, että kantelija oli jo saanut sen esitutkintapöytäkirjan mukana ja 4.4.2013 päivätyn lähetyksen mukana uudelleen. Toisesta asiakirjasta tutkinnanjohtaja lausui: ”Jos todella katsotte, että tarvitsette sitä, niin se lähetetään teille”. Kolmannesta asiakirjasta tutkinnanjohtaja totesi, että se lähetetään kantelijalle.

Edellä kerrotuista kolmesta asiakirjasta tutkinnanjohtaja oli käytettävissäni olevan aineiston mukaan asiaa tarkemmin harkittuaan toimittanut vastauksensa 19.4.2013 mukana kantelijalle toisen ja kolmannen asiakirjan. Näiltä osin tarpeen ei näin ollen ole ollut antaa julkisuuslain tarkoittamaa valituskelpoista ratkaisua.

Ensimmäisen asiakirjan osalta asiassa on sen sijaan jäänyt epäselväksi se, oliko tutkinnanjohtaja toimittanut asiakirjan kantelijalle jo vastauksensa 4.4.2013 mukana. Vastauksensa 19.4.2013 mukaan tutkinnanjohtaja oli näin tehnyt ja tähän poliisilaitoskin viittaa lausunnossaan. Kantelun mukaan ko. asiakirjaa ei kuitenkaan annettu 4.4.2013. Kantelijan kirjoitus tutkinnanjohtajalle 16.4.2013 viittaa samaan, koska kantelija pyysi tuolloin käsittelemään asian uudelleen ja viranomaista antamaan valituskelpoisen ratkaisun ”jos asiakirjajäljennöksiä ei anneta”. Vastausta 19.4.2013 voidaan nähdäkseni kuitenkin tulkita niinkin, että tutkinnanjohtaja olisi siinä sinänsä asianmukaisesti vastannut siihen, miksi valituskelpoista päätöstä ei ole ollut tarpeen antaa (koska asiakirja oli tutkinnanjohtajan mukaan 4.4.2013 annettu toiseen kertaan), eikä tutkinnanjohtaja näin ollen olisi tulkinnut kantelijan kirjoitusta 16.4.2013 pyynnöksi saada kyseistä asiakirjaa kolmannen kerran. Tutkinnanjohtajan menettely ei tämän vuoksi anna näiltä osin aihetta enempiin toimenpiteisiini. Tyydyn yleisesti toteamaan, että yksinomaan se, että asiakirja oli aiemmin annettu, ei olisi tässä tapauksessa lähtökohtaisesti ollut asianmukainen peruste kieltäytyä asiakirjan luovuttamisesta, ja että erityisesti kantelijan nimenomaisesti pyydettyä valituskelpoista ratkaisua, olisi poliisilaitoksen sellainen tullut silloin antaa.

Kantelija on vielä pitänyt asiattomana tutkinnanjohtajan vastausta 19.4.2013 erityisesti siltä osin kuin tutkinnanjohtaja kerrotuin tavoin totesi yhden asiakirjan osalta, että se lähetetään jos kantelija sitä ”todella katsoo” tarvitsevan. Poliisilaitos ja Poliisihallitus eivät ole ottaneet kantelijan tähän väitteeseen mitään kantaa. Julkisuuslain 13 §:n 1 momentissa säädetään muun ohella, että tiedon pyytäjän ei tarvitse perustella pyyntöään (eikä selvittää henkilöllisyyttään), ellei tämä ole tarpeen viranomaiselle säädetyn harkintavallan käyttämiseksi tai sen selvittämiseksi, onko pyytäjällä oikeus saada tieto asiakirjan sisällöstä. Mitään kyseisessä säännöksessä tarkoitettua tarvetta pyynnön perustelemiselle ei tapauksen asiakirjoista ilmene. Asiakirjoista päätellen tutkinnanjohtajan mainituin tavoin toteamaa voidaan nähdäkseni kuitenkin pitää pikemminkin jonkinlaisena ”turhautumisena” kuin tosiasiallisena vaatimuksena, että kantelijan olisi tullut perustella pyyntönsä. Tutkinnanjohtaja oli kantelijan mukaan joka tapauksessa toimittanut kantelijalle tämän pyytämän asiakirjan. Tutkinnanjohtajan menettely ei näin ollen anna aihetta enempiin toimenpiteisiini. Tyydyn yleisesti toteamaan, että asiakirjapyyntöön tulee vastata asiallisesti ja esittämättä siihen liittyviä tarpeettomia henkilökohtaisia näkemyksiä.

1.3 Esitutkintapöytäkirjan salassapitomerkinnyt ym.

1.3.1 Säännöksistä ja ohjeistuksesta

Julkisuuslain 25 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirjaan, jonka viranomainen antaa asianosaiselle ja joka on salassa pidettävä toisen tai yleisen edun vuoksi, on tehtävä merkintä sen salassa pitämisestä. Asianosaiselle on annettava tieto hänen salassapitovelvollisuudestaan myös silloin, kun salassa pidettäviä tietoja annetaan suullisesti.

Tietoturvallisuudesta valtionhallinnossa annetussa valtioneuvoston asetuksessa (681/2010; jäljempänä *tietoturva-asetus*) säädetään valtionhallinnon viranomaisten asiakirjojen käsittelyä koskevista yleisistä tietoturvallisuusvaatimuksista sekä asiakirjojen luokittelun perusteista ja luokittelua vastaavista asiakirjojen käsittelyssä noudatettavista tietoturvallisuusvaatimuksista.

Poliisihallitus on julkisuuslakiin ja tietoturva-asetukseen perustuen antanut 20.12.2010 määräyksen poliisin salassa pidettävän tietoaineiston käsittelystä (2020/2010/4030). Määräyksen kohdan 2.1 mukaan salassa pidettävien tietoaineistojen käsittelyä ohjataan suojaustasoluokkien avulla. Salassa pidettäviä tietoaineistoja käsitellään kyseistä tietoa vastaavan suojaustason edellyttämällä tavalla. Salassa pidettävän tietoaineiston suojaustasoluokka määritellään sen mukaan, kuinka vakavia seurauksia tietojen oikeudettomasta paljastumisesta tai käytöstä seuraisi suojattaville eduille. Määräyksen kohdan 2.2 mukaan salassapitomerkinnyt tulee käydä ilmi, miltä osin asiakirja on salassa pidettävä ja mihin salassapito perustuu. Salassapitovelvollisuus ilmaistaan joko osoittamalla ne osat asiakirjasta, jotka ovat salassa pidettäviä tai ilmaisemalla, minkälaiset tiedot ovat salassa pidettäviä. Merkinnyt tulee käydä ilmi myös mille suojaustasolle (I–IV) tietoaineisto luokitellaan. Asiakokonaisuuksia lähetettäessä tulee kokoavassa tai lähetyksen ensimmäisessä asiakirjassa olla merkintä asian salassa pidettävyydestä perusteineen sekä viittaus mitä osaa asiakokonaisuudesta salassapitovaatimus koskee. Tämä vaatimus ei poista itse salassa pidettävän asiakirjan merkintävaatimusta. Määräyksen kohdan 3.8 mukaan suojaustasomerkinnyt ei vielä sellaisenaan luo salassapitovelvollisuutta, vaan viranomaisen on arvioitava asiakirjan julkisuus joka kerta erikseen julkisuuslaissa edellytetyllä tavalla silloin, kun tietoaineistosta pyydetään tietoa.

Tapahatuma-aikaan voimassa olleen Poliisihallituksen esitutkintapöytäkirjan laadinnasta 8.3.2012 antaman ohjeen (2020/2012/1061) liitteenä on vahvistettu käsikirja esitutkintapöytäkirjan laadinnasta. Käsikirjan kohdan 1.4 mukaan jos esitutkintapöytäkirjassa on salassa pidettävää tietoa, on tästä tehtävä merkintä sekä pöytäkirjan kansilehdelle että salassa pidettävän tiedon sisältävään asiakirjaan. Yksittäinen salassa pidettävä tieto on merkittävä niin selkeästi, että sen salaaminen varmistuu asiakirjan käsittelyn kaikissa vaiheissa, erityisesti kopiointivaiheissa. Salassapitomerkinnyt tulee käydä ilmi, mistä sivusta, kuulustelusta tai liitteistä ei saa antaa kopioita. Merkinnyt tulee myös selvittää, onko asiakirja salainen kokonaan tai osittain sekä kenen päätöksellä asia on salaiseksi julistettu ja salassapitoajan kesto. Jos loppulausunnolle lähetettävä esitutkinta-aineisto sisältää salassa pidettäviä asiakirjoja, on ne merkittävä salassa pidettäväksi jo tässä vaiheessa.

1.3.2 Arviointi

Saadun selvityksen mukaan esitutkintapöytäkirjan liitteisiin sisältyi tapauksessa viranomaisen laatimia asiakirjoja, joihin oli laatijan toimesta merkitty sisältyvän salassa pidettäviä tietoja. Kantelija arvostelee poliisin toimintaa siltä osin kuin salassa pidettävistä tiedoista ei tehty merkintää poliisilaitoksen loppulausuntopyyntöön eikä esitutkintapöytäkirjan kansilehdelle.

Poliisihallitus tuo esille, että esitutkintapöytäkirjan laadintaa koskevan käsikirjan mukaan merkintä salassa pidettävästä tiedosta on tehtävä esitutkintapöytäkirjan kansilehdelle. Tältä osin Poliisihallitus toteaa asianomaisten virkamiesten menetelleen voimassa olevan ohjeistuksen vastaisesti. Voin yhtyä Poliisihallituksen esittämään. Merkinnän tekemisen tärkeys mielestäni vielä korostuu, kun kyse on tapauksen kaltaisesta varsin laajasta esitutkintapöytäkirjasta lukuisine liitteineen, koska aineiston vastaanottaja saa merkinnän myötä selkeän viestin siitä, että tähän mittavaan aineistoon sisältyy salassa pidettävää tietoa. Poliisilaitoksen lausunnon mukaan kyseinen merkintä oli sittemmin tehty esitutkintapöytäkirjan kansilehdelle ja käytettävissä olevasta aineistosta ilmenee, että salassa pidettävän tiedon sisältäviin asiakirjoihin salassapito ja suojaustaso oli kuitenkin merkitty ohjeistuksen mukaisesti. Pidän näin ollen riittävänä saattaa edellä esittämäni näkemykset salassapitomerkinnän tekemisestä poliisilaitoksen tietoon.

Loppulausuntopyynnön osalta poliisilaitos toteaa, että esitutkintapöytäkirja toimitettiin asianosaisille lausuttavaksi poliisihallinnossa käytössä olevasta tekstinkäsittelyohjelmasta saatavan vakiomuotoisen loppulausuntopyyntölomakkeen kera. Lomakkeessa on maininta esitutkinta-aineiston asianosaisjulkisuudesta ja salassapitovelvollisuuden rikkomisesta säädetystä rangaistuksesta säädösviittauksineen. Kantelijan mainitsemat esitutkintapöytäkirjan liitteet ovat poliisilaitoksen mukaan olleet salassa pidettäväksi leimattuja. Minulla ei näin ollen ole perusteita todeta poliisilaitoksen näiltä osin menetelleen lain tai ohjeistuksen vastaisesti tai muutoinkaan toimenpiteitäni edellyttävällä tavalla.

Kantelijan mukaan asiakirjoja poliisilaitoksella nähtäväksi annettaessa ja asiakirjaa luovutettaessa ei myöskään esimerkiksi eritelty, minkä säännösten nojalla tietoja annettiin. Näiltä osin ei ole ilmennyt sellaista, jonka vuoksi minulla olisi perusteita todeta poliisilaitoksen menetelleen lainvastaisesti tai muutoinkaan toimenpiteitäni edellyttävällä tavalla.

2. Syyttäjän menettely ja asian käsittelyaika

Kihlakunnansyyttäjä A teki siis 18.2.2014 päätöksen olla toimittamatta esitutkintaa kantelijan poliisin menettelystä tekemän tutkintapyyntö johdosta. Päätöksestä tarkemmin ilmenevin perustein A katsoi, että asiassa ei ollut syytä epäillä rikosta, joten hän ei määrännyt esitutkintaa toimitettavaksi.

Käytettävissäni olevan aineiston perusteella minulla ei ole aihetta epäillä A:n ylittäneen harkintavaltaansa tai käyttäneensä sitä väärin tehdessään kerrotun päätöksensä olla toimittamatta esitutkintaa.

Kantelija arvostelee lisäksi kerrotun poliisin menettelyä koskeneen asian kokonaiskäsittelyaikaa. Kantelija toteaa erikseen, että hän ei arvostele A:ta asian käsittelyn viivästyisestä, koska A on julkisuudessa olleiden tietojen mukaan tutkinnanjohtajana laajassa ja yhteiskunnallisesti merkittävässä poliisirikosasiassa.

Tapahtuma-aikaan voimassa olleen esitutkintalain (449/1987) 6 §:n mukaan esitutkinta oli toimitettava ilman aiheetonta viivytystä (vuoden 2014 alussa voimaan tullut esitutkintalaki 805/2011 sisältää saman sisältöisen säännöksen lain 3 luvun 11 §:n 1 momentissa).

Laillisuusvalvontakäytännössä on vakiintuneesti todettu, että esitutkintalain 6 §:n vaatimus esitutkinnan toimittamisesta ilman aiheetonta viivytystä koskee myös esitutkinnan aloittamista edeltäviä toimia ja esitutkinnan aloittamisen edellytysten harkintaa (ks. esimerkiksi apulaisoikeuskanslerin päätös 26.10.2005 dnro OKV/794/1/2004 ja eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätös 17.5.2006 dnro 1970/4/04). Apulaisoikeuskansleri on 24.9.2010 antamassaan

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

päätöksessä dnro OKV/64/1/2008 todennut viime kädessä perustuslain 21 §:n asianmukaisen hallinnon ja valtion virkamieslain 14 §:n viivytyksettömyyden periaatteiden edellyttävän, ettei esitutkinnan aloittamatta jättämistä koskevan päätöksen tekemistä viivytetä aiheettomasti.

Kantelija kertoo, että hänen tutkintapyyntöään koskeva asia tuli alun perin vireille sisäasiainministeriössä (nyk. sisäministeriö) 14.6.2013 hallintokanteluna, josta se siirrettiin Poliisihallitukseen (ja tuli siellä vireille 25.7.2013). Tämä jälkeen kantelija muutti kantelun poliisin menettelyä koskeneeksi tutkintapyynnöksi. Kihlakunnansyyttäjä A teki päätöksensä 18.2.2014, eli noin kahdeksan kuukautta asian vireille tulosta sisäasiainministeriössä.

Asian kokonaiskäsittelyaikaa voidaan lähtökohtaisesti pitää varsin pitkänä ottaen huomioon, että esitutkintaa ei määrätty toimitettavaksi. Käytettävissäni olevan aineiston perusteella, ja ottaen erityisesti huomioon asian laajuuden ja monitahoisuuden, minulla ei kuitenkaan ole aihetta puuttua kantelijan esille tuomaan kokonaiskäsittelyaikaan.

3. Toimenpiteet

Saatan edellä kohdassa 1.2.2 esittämäni tietopyyntöön vastaamista koskevat näkemykset sekä edellä kohdassa 1.3.2 esittämäni salassapitomerkinntän tekemistä koskevat näkemykset poliisilaitoksen tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni poliisipäällikölle.

Kantelu ei anna aihetta muihin toimenpiteisiini.

Jäljennös päätöksestä lähetetään tiedoksi Poliisihallitukselle.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Osastopäällikkö
Esittelijäneuvos

Markus Löfman

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
